

LIBRIS

We know
books

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CREANGĂ, ION

Amintiri din copilărie / Ion Creangă. - București : Librex
Publishing, 2023

ISBN 978-606-8998-49-7
821.135.1

Editor: Ionuț Radu

Ilustrație copertă: Dona Tonka

DTP: Ioana Olga Bejan

LIBREX PUBLISHING

Str. Episcopul Radu nr. 30, București

redacție: 0723 193 019

comenzi@librex.ro

www.librex.ro

© LIBREX PUBLISHING, 2023

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără
acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește
conform *Legii dreptului de autor*.

AMINTIRI DIN COPILĂRIE

Ion Creangă

 LIBREX

București, 2023

CUPRINS

Capitolul I	9
Capitolul II	45
Capitolul III	89
Capitolul IV	141

S tau câteodată și-mi aduc aminte ce vremi și ce oameni mai erau în părțile noastre, pe când începusem și eu, drăgăliță-Doamne, a mă rădica băiețaș la casa părinților mei, în satul Humulești, din târg drept peste apa Neamțului; un sat mare și vesel, împărțit în trei părți care se țin tot de una: Vatra satului, Delenii și Bejenii.

Ș-apoi Humuleștii, și pe vremea aceea, nu erau numai așa un sat de oameni fără căpătâi, ci sat vechi răzășesc, întemeiet în toată puterea cuvântului: cu gospodari tot unul și unul, cu flăcăi voinici și fete mândre, care știau a învărti și hora, dar și suveica, de vuia satul de vătăle în toate părțile; cu biserică frumoasă și niște preoți și dascăli, și poporeni ca aceia, de făceau mare cinste satului lor.

Și părintele Ioan de sub deal, Doamne, ce om vrednic și cu bunătate mai era! Prin îndemnul său, ce mai de pomi s-au pus în țințirim, care era

LIBRIS

We know

îngrădit cu zăplaz de bârne, streșinit cu șindrila și ce chilie durată s-a făcut la poarta bisericii pentru școală; ș-apoi să fi văzut pe neobositul părinte cum umbla prin sat din casă în casă, împreună cu bădița Vasile a Ilioaei, dascălul bisericii, un holtei zdravăn, frumos și voinic, și sfătuia pe oameni să-și deie copiii la învățătură. Și unde nu s-au adunat o mulțime de băieți și fete la școală, între care eram și eu, un băiet prizărit, rușinos și fricos și de umbra mea.

Și cea dintâi școlăriță a fost însăși Smărăndița popii, o zgâtie de copilă ageră la minte și așa de silitoare, de întrecea mai pe toți băieții și din carte, dar și din nebunii. Însă părintele mai în toată ziua da pe la școală și vedea ce se petrece... Și ne pomenim într-una din zile că părintele vine la școală și ne aduce un scaun nou și lung, și, după ce-a întrebat pe dascăl, care cum ne purtăm, a stat puțin pe gânduri, apoi a pus nume scaunului: Calul Bălan și l-a lăsat în școală.

În altă zi ne trezim că iar vine părintele la școală, cu moș Fotea, cojocarul satului, care ne

aduce dar de școală nouă un drăguț de biciușor de curele, împletite frumos și părintele îi pune nume „Sfântul Nicolai“, după cum este și hramul bisericii din Humulești... Apoi poștește pe moș Fotea, că dacă i-or mai pica ceva curele bune, să mai facă așa, din când în când, câte unul, și ceva mai grosuț, dacă se poate... Bădița Vasile a zâmbit atunci, iară noi, școlarii, am rămas cu ochii holbați unii la alții. Și a pus părintele pravilă și a zis că în toată sâmbăta să se procitească băieții și fetele, adică să asculte dascălul pe fiecare de tot ce a învățat peste săptămână; și câte greșeli va face să i le însemne cu cărbune pe ceva, iar la urma urmelor, de fiecare greșală să-i ardă școlarului câte un Sfânt Nicolai. Atunci, copila părintelui, cum era sprintară și plină de incuri, a bufnit de răs. Păcatul ei, sârmana.

—Ia poftim de încalecă pe Bălan, jupâneasă! zise părintele, de tot posomorât, să facem pocinog Sfântului Nicolai cel din cui.

Și cu toată stăruința lui moș Fotea și a lui bădița Vasile, Smărăndița a mâncat papara, și pe

LIBRIS

We know

urmă ședea cu mâinile la ochi și plângea ca o mireasă, de sărea cămeșa de pe dânsa. Noi, când am văzut asta, am rămas înlemniți. Iar părintele, ba azi, ba mâine, aducând pitaci și colaci din biserică, a împărțit la fiecare, de ne-a îmblânzit, și treaba mergea strună; băieții schimbau tabla în toate zilele, și sâmbăta procitanie.

Nu-i vorbă, că noi tot ne făceam felul, așa, câteodată; căci din bățul în care era așezată fila cu cruce-ajută și buchiile scrise de bădița Vasile pentru fiecare, am ajuns la trătăji, de la trătăji la ceaslov, și-apoi, dă, Doamne, bine! În lipsa părintelui și a dascălului intram în țintirim, țineam ceaslovul deschis, și, cum erau filele cam unse, trăgeau muștele și bondarii la ele, și când clămpăneam ceaslovul, câte zece-douăzeci de suflete prăpădeam deodată; potop era pe capul muștelor! Într-una din zile, ce-i vine părintelui, ne caută ceasloavele și, când le vede așa sângerate cum erau, își pune mâinile în cap de necaz. Și cum află pricina, începe a ne pofti pe fiecare la Bălan și a ne mângâia cu Sfântul ierarh Nicolai

pentru durerile cuvioaselor muște și ale cuvioșilor bondari, care din pricina noastră au pătitit.

Nu trece mult după asta, și-ntr-o zi, prin luna lui mai, aproape de Moși, îndeamnă păcatul pe bădița Vasile tântul, că mai bine nu i-oi zice, să puie pe unul, Nic-a lui Costache, să mă procitească. Nică, băiet mai mare și înaintat la învățătură până la genunchiul broaștei, era sfădit cu mine din pricina Smărăndiței popii, căreia, cu toată părerea mea de rău, i-am tras într-o zi o bleandă pentru că nu-mi da pace să prind muște... Și Nică începe să mă asculte; și mă ascultă el, și mă ascultă, și unde nu s-apucă de însemnat greșeli cu ghiotura pe o draniță: una, două, trei, până la douăzeci și nouă. „Măi!!! S-a trecut de șagă, zic eu, în gândul meu; încă nu m-a gătit de ascultat, și câte au să mai fie!“ Și unde n-a început a mi se face negru pe dinaintea ochilor și a tremura de mânios... „Ei, ei! Acu-i acu! Ce-i de făcut, măi, Nică?“, îmi zic eu în mine. Și mă uitam pe furiș la ușa mântuirii și tot scăpăram din picioare, așteptând cu neastâmpăr să vie un

LIBRIS

We know

lainic de școlar de afară, căci era poruncă să nu ieșim câte doi deodată; și-mi crăpa măseaua-n gură, când vedeam că nu mai vine, să mă scutesc de călăria lui Bălan și de blagoslovenia lui Nicolai, făcătorul de vânătaii. Dar adevăratul Sfant Nicolai se vede că a știut de știrea mea, că numai iaca ce intră afurisitul de băiet în școală. Atunci eu, cu voie, fără voie, plec spre ușă, ies repede și nu mă mai încurc primprejurul școalei, ci o ieu la sănătoasa spre casă. Și când mă uit înapoi, doi hojmalăi se și luaseră după mine; și unde nu încep a fugi de-mi scăpărau picioarele; și trec pe lângă casa noastră, și nu intru acasă, ci cotigesc în stânga și intru în ograda unui megieș al nostru, și din ogradă în ocol, și din ocol în grădina de păpușoi, care erau chiar atunci prășiți de-al doilea, și băieții după mine; și, până să mă ajungă, eu, de frică, cine știe cum, am izbutit de m-am îngropat în țământ, la rădăcina unui păpușoi. Și Nic-a lui Costache, dușmanul meu, și cu Toader a Catincăi, alt hojmalău, au trecut pe lângă mine vorbind cu mare ciudă; și se vede că i-a orbit Dumnezeu de nu m-au putut găbui. Și

de la o vreme, nemaiauzind nici o foșnitură de păpușoi, nici o scurmătură de găină, am țâșnit o dată cu țâma-n cap și tiva la mama acasă, și am început a-i spune cu lacrimi, că nu mă mai duc la școală, măcar să știu bine că m-or omori!

A doua zi însă a venit părintele pe la noi, s-a înțeles cu tata, m-au luat ei cu binișorul și m-au dus iar la școală. „Că dă, e păcat să rămâi fără leac de învățătură, zicea părintele; doar ai trecut de buchelu-deazla și bucherițazdra: ești acum la ceaslov, și mâne-poimâne ai să treci la psaltire, care este cheia tuturor învățăturilor, și, mai știi cum vine vremea?, poate să te faci și popă aici, la biserica Sfântului Nicolai, că eu pentru voi mă străduiesc. Am o singură fată și-o vede eu pe cine mi-o alege de ginere.“

Hei, hei! Când aud eu de popă și de Smărăndița popii, las muștele în pace și-mi ieu alte gânduri, alte măsuri; încep a mă da și la scris, și la făcut cădelnița în biserică, și la ținut isonul, de parcă eram băiet. Și părintele mă ie la dragoste, și Smărăndița începe din când în când a mă fura

LIBRIS

We know

cu ochiul, și bădița Vasile mă pune să ascult pe alții, și altă faină se măcina acum la moară. Nic-a lui Costache, cel răgușit, balcâz și răutăcios, nu mai avea stăpânire asupra mea.

Dar nu-i cum gândește omul, ci-i cum vrea Domnul. Într-una din zile, și chiar în ziua de Sfântul Foca, scoate vornicul din sat pe oameni la o clacă de dres drumul. Se zicea că are să treacă Vodă pe acolo spre mănăstiri. Și bădița Vasile n-are ce lucra?

Hai și noi, măi băieți, să dăm ajutor la drum, să nu zică Vodă, când a trece pe aici, că satul nostru e mai leneș decât alte sate. Și ne luăm noi de la școală și ne ducem cu toții. Și care săpau cu cazmalele, care cărau cu tărăboanțele, care cu căruțele, care cu covățile, în sfârșit, lucrau oamenii cu tragere de inimă. Iar vornicul Nic-a Petricăi, cu paznicul, vătămanul și câțiva nespălați de mazili se purtau printre oameni de colo până colo, și, când deodată, numai iaca vedem în prund câțiva oameni claipe peste grămadă, și unul din ei mugind puternic. „Ce să

fie acolo?“, ziceau oamenii, alergând care de care din toate părțile.

Pe bădița Vasile îl prinsese la oaste cu arcanul, îl cetluiau acum zdravăn și-l puneau în cătuși, să-l trimită la Piatră... Iaca pentru ce scosese atunci vornicul oamenii la clacă. Așa, cu amăgele, se prindeau pe vremea aceea flăcăii la oaste... Afurisită priveliște mai fu și asta! Flăcăii ceilalți pe dată s-au făcut nevăzuți, iară noi, copiii, ne-am întors plângând pe la casele noastre. Afurisit să fie cânerul de vornic, și cum au ars el inima unei mame, așa să-i ardă inima Sfântul Foca de astăzi, lui, și tuturor părtașilor săi!, blăstămau femeile din sat, cu lacrimi de foc, în toate părțile. Iar mama lui bădița Vasile își petrecea băietul la Piatră, bocindu-l ca pe un mort! „Las', mamă, că lumea asta nu-i numai cât se vede cu ochii, zicea bădița Vasile mângâind-o; și în oaste trăiește omul bine, dacă este vrednic. Oștean a fost și Sfântul Gheorghe, și Sfântul Dimitrie, și alți sfinți mucenici, care au pătimit pentru dragostea lui Hristos, măcar de-am fi și noi ca dânșii!“

LEBDIS | We know
books

Ei, ei? Pe bădița Vasile l-am pierdut; s-a dus unde i-a fost scris. Și părintele Ioan umbla acum cu pletele în vânt să găsească alt dascăl, dar n-a mai găsit un bădița Vasile, cuminte, harnic și rușinos ca o fată mare. Era în sat și dascălul Iordache, famăitul de la strana mare, dar ce ți-i bun? Știa și el glasurile pe dinafară de biserică, nu-i vorbă, dar clămpănea de bătrân ce era; ș-apoi mai avea și darul suptului... Așadar școala a rămas pustie pentru o bucată de vreme și câțiva dintre noi, care ne țineam de părintele Ioan, calea-valea: biserica deschide pe om. Duminicile bâzâiam la strană, și hârști! câte un colac! Și, când veneau cele două ajunuri, câte treizeci-patruzeci de băieți fugeam înaintea popii, de rupeam omătul de la o casă la alta, și la Crăciun nechezam ca mânzii, iar la Bobotează strigam chiraleisa de ciocotea satul. Și, când ajungea popa, noi ne așezam în două rânduri și-i deschideam calea, iară el își trăgea barba și zicea cu mândrie către gazdă:

—Aiștia-s mânzii popii, fiule. Niște zile mari ca acestea le așteaptă și ei, cu mare bucurie, tot

anul. Gătitu-le-ați ceva bob fiert, găluște, turte cu julfa și vărzare?

—Gătit, cinstite părinte; poftim de ne blagosloviți casa și masa, și poftim de mai ședeți, să ne șadă pețitorii.

Când auzeam noi de masă, tăbăram pe dânsa, ș-apoi aține-te gură! Vorba ceea: „De plăcinte râde gura, de vărzare, și mai tare”.

Ce să faci, că doar numai de două ori pe an este ajunul! Ba la un loc, mi-aduc aminte, ne-am grămădit așa de tare și am răsturnat masa omului, cu bucate cu tot, în mijlocul casei, de i-am dogorit obrazul părintelui de rușine. Dar el tot cu bunătate:

—De unde nu-i, de-acolo nu se varsă, fiilor; însă mai multă băgare de samă nu strică!

Apoi, la hramul bisericii se ținea praznicul câte-o săptămână încheiată, și numai să fi avut pânțece unde să pui coliva și bucatele, atât de multe erau. Și dascăli, și popi, și vlădici, și de tot soiul de oameni, din toate părțile, se adunau la